

Escalada o replegament a l'Afganistan

- Obama està pressionat per uns generals que demanen més tropes i pels que aposten per la retirada

MATEO MADRIDEJOS*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 31.08.09

Les eleccions a l'Afganistan, amb uns resultats finals que són una incògnita sense data de desenllaç, han desembocat en la gran decepció, no només per la incertesa política sinó, sobretot, per la venjança d'una realitat que s'ha intentat ignorar en els últims mesos, potser per calmar la impaciència de les opinions públiques dels Estats Units i Europa. La urgència amb què els governs occidentals van exaltar la gran fita democràtica i fins i tot l'heroisme dels electors, sabent que els talibans controlen més del 60% del territori, només va servir per emascarar la caòtica situació sobre el terreny.

Els problemes de l'Afganistan i el Pakistan, que els analistes nord-americans engloben en l'acrònim regional AfPak, plantegen diversos dilemes al president nord-americà, Barack Obama, de qui s'espera que aclareixi aviat la situació i estableixi els principis d'una estratègia creïble i menys onerosa. Henry Kissinger ja va advertir el febrer d'aquest any que no es pot guanyar una guerra de guerrilles si persisteixen els santuaris immunes i que «cap conquistador estranger ha tingut èxit en l'ocupació de l'Afganistan», un país essencialment tribal sense tradició democràtica, on l'economia es funda en la producció d'opi i el poder central ha estat sempre una caricatura.

La tribu periodística, en què brega el nostre intrèpid Marc Marginedas, reflecteix la confusió regnant, la indiferència de la població o la violència

endèmica, mentre els governs occidentals ens pretenen convèncer que no malbaraten els diners i la sang dels soldats en la vana empresa d'estabilitzar un país corroït per la corrupció i el desgovern. Un corresponsal nord-americà, després de comparar sarcàsticament l'eufòria democràtica amb el tumult, el frau i les urnes buides, va denunciar «la gran vergonya» i la mascarada. «La comunitat internacional ha demostrat als afganesos que la democràcia és una farsa», va sentenciar Jean MacKenzie.

Al fer de l'Afganistan el centre neuràlgic de l'acció exterior, Barack Obama sosté la hipòtesi de «la guerra de necessitat», persisteix en l'estratègia tradicional de la contrainsurgència i manté la pretensió, tantes vegades fracassada, com ja van experimentar els soviètics, d'organitzar un govern i un exèrcit centralitzats i una burocràcia moderna capaços d'estendre la seva autoritat per tot el país, mentre es multipliquen les dificultats estructurals i resorgeixen impetuoses les llavors de la guerra civil amb un dels bàndols enfortit i aureolat per la seva resistència davant l'invasor.

El debat s'intensifica i agita les files del partit del president. El senador demòcrata Russ Feingold, membre del poderós Comitè d'Afers Estrangers, no només va criticar la decisió d'Obama d'enviar-hi més tropes, sinó que va demanar un calendari de retirada. L'influent Richard Haass, en una ressonant anàlisi a The New York Times, va desmuntar la tesi de la guerra necessària –interessos vitals i absència d'alternatives– i va suggerir també la retirada parcial o total de les tropes com a part d'una revisió estratègica en profunditat. Les enquestes demostraven al mateix temps que la majoria dels ciutadans creuen que la guerra no val la pena.

El president està sotmès a fortes i contradictòries tensions. Els generals demanen més tropes (62.000 soldats en aquests moments) i més diners, la comunitat acadèmica i els diaris estan molt dividits i les bases del Partit Demòcrata no oculten la seva reluctància davant una escalada militar en temps de crisi, dèficits gegantins i un anhelat projecte de llei sanitària que ensopega amb el greu obstacle de l'augment dels impostos.

Una de les primeres decisions d'Obama va ser autoritzar l'enviament de 17.000 soldats més. En el seu recent discurs davant els veterans de guerra, el comandant en cap va reiterar els objectius: destruir els santuaris d'Al-Qaida a la regió, protegir les armes nuclears del Pakistan de la insurgència dels talibans i estabilitzar l'Afganistan. El que s'està discutint no són tan lloables propòsits, sinó la millor i menys costosa estratègia per aconseguir-los o per mitigar les escomeses provocades pel terrorisme islamista. La història confirma, amb la tragèdia del Vietnam encara en l'imaginari popular, que l'escalada no altera els resultats, però sí que augmenta el cost humà i econòmic.

Per motius mai ben explicats al marge de la topada política, l'esquerra moderada del Partit Demòcrata va considerar que la de l'Afganistan era «la guerra bona», en contrast amb el desastre de l'Iraq, però la percepció està canviant acceleradament. Segons les enquestes, només el 20% dels demòcrates estan a favor de l'enviament de més tropes. El dilema és clar: escalada o replegament ordenat i objectius concrets.

Les eleccions han confirmat que la creació d'un Govern legítim, fort i eficaç a Kabul serà molt problemàtica després de la segona volta electoral que forma part de les previsions de Washington. Els esforços de

la maquinària de guerra nord-americana i de l'OTAN s'haurien de concentrar en aquest 10% del territori afganès on, segons el general David Petraeus, s'originen el 80% de les amenaces militars. La sortida política únicament pot ser regional i multilateral, de manera que Obama i Clinton s'hauran d'inventar aquesta diplomàcia que tindria, com a èxit més important, la fractura dels talibans i la consolidació al Pakistan d'un marc polític menys imprevisible.

* Periodista i historiador.